

ΠΡΟΒΟΛΕΙΣ στην πολιτική ζωή

Η απλή αναλογική και η «τράπουλα»

ΣΥΝΘΕΤΑ προβλήματα στη συνοχή, την αξιοπιστία και τη σοβαρότητα της «Νέας Δημοκρατίας» έχει προκαλέσει η ομαδική διαφοροποίηση σημαντικών στελεχών της από την ηγεσία της στο ζήτημα του εκλογικού συστήματος. Η εκστρατεία που έχει αναληφθεί από τα στελέχη αυτά, είτε με δηλώσεις (π.χ. Βαρβιτσιώτης, Τζιτζικώστας) είτε με ενέργειες (Έβερτ), υπέρ της απλής αναλογικής, δεν σημαίνει απλά μια δημόσια διαφοροποίηση από τις θέσεις της ηγεσίας - που θα μπορούσε να θεωρηθεί και σαν «θεμιτή», λαμβανομένων υπόψη

Του ΒΑΣ. ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΟΥ

των ιδιοσυμπεριφορών της Ν.Δ. - αν στην πραγματικότητα δεν υπέκρυπτε απώτερες σκοπιμότητες. Και αυτό, ανεξάρτητα από το ότι η επιχειρηματολογία υπέρ της αλλαγής του εκλογικού συστήματος, διανθίζεται με απόψεις ότι η απλή αναλογική θα συμβάλει στην εκτόνωση και την άμβλυνση της πόλωσης.

Γιατί η πρόωπη της θέσης για την απλή αναλογική αποτελεί στην ουσία ένα μέσο στην «πάλη» που έχει ξεσπάσει στη Δεξιά και αφορά στο πολιτικό της μέλλον, το οποίο αναπόφευκτα συνδέεται με το πρόσωπο του αρχηγού της και την τακτική του.

Βέβαια, η πρωτοβουλία στο ζήτημα της αλλαγής του εκλογικού συστήματος ανήκει αποκλειστικά στην κυβέρνηση και θα εξαρτηθεί από τις επιλογές και τους στόχους της και οπωσδήποτε δεν είναι του άμεσου μέλλοντος, άσχετα αν ο κ. Έβερτ θα κινήσει την τυπική διαδικασία μέσα στην εβδομάδα με την κατάθεση σχετικής πρότασης νόμου στη Βουλή. Η κυβέρνηση θα έχει όλη την ευχέρεια να την απορρίψει, χωρίς βέβαια αυτό να τη δεσμεύει για αναθεώρηση της στάσης της στο μέλλον όταν - και εάν - κρίνει συμφέρουσα την αλλαγή.

ΣΤΟ πολιτικό όμως προσκήνιο παρατηρείται γύρω από το ζήτημα της απλής αναλογικής μια «ταύιση» θέσεων μεταξύ της Αριστεράς - που υποστηρίζει πάντοτε την απλή αναλογική έχοντας μέχρι το 1981 και τη σύμφωνη γνώμη του ΠΑΣΟΚ - αλλά και μερίδας της Δεξιάς (εντός και εκτός της Ν.Δ.), η οποία διαφωνεί δημόσια με την άποψη του κ. Μητσοτάκη υπέρ του ισχύοντος εκλογικού συστήματος.

Ο απώτερος στόχος τόσο της Αριστεράς όσο και μιας μερίδας της Δεξιάς, κάτω από μια «αντιπολιτική» κ.τ.λ. επιχειρηματολογία, είναι η παρεμπόδιση της αυτοδυναμίας του ΠΑΣΟΚ στις επόμενες βουλευτικές εκλογές, πράγμα που υπολογίζουν ότι θα ανοίξει το δρόμο για κυβέρνηση ευρύτερης συνεργασίας. Και η μεν Αριστερά - η οποία πιστεύει ότι με την απλή αναλογική θα αυξηθεί ίσως και καθοριστικά την κοινοβουλευτική της δύναμη - φαίνεται να πιστεύει ότι σε περίπτωση που το ΠΑΣΟΚ δεν εξασφαλίσει αυτοδυναμία, τότε θα μπορεί να σχηματισθεί κυβέρνηση ευρύτερης συνεργασίας της Αριστεράς πάνω σε ένα ελάχιστο πρόγραμμα.

Την ίδια όμως βλέψη - «συγκatoίκηση» με το ΠΑΣΟΚ αλλά με άλλο ιδεολογικό προσανατολισμό - φαίνεται να έχει και η μερίδα της Δεξιάς που πρωταγωνιστεί υπέρ της απλής αναλογικής. Η πτέρυγα αυτή, είτε γιατί έχει πεισθεί ότι η Ν.Δ. υπό τον κ. Μητσοτάκη δεν έχει δυνατότητες να κερδίσει την πλειοψηφία με το ισχύον εκλογικό σύστημα, είτε γιατί δεν θέλει αυτοδυναμία επικράτηση της Ν.Δ. με τον κ. Μητσοτάκη, που θα εδραιώσει έτσι τη θέση του στην ηγεσία, προωθεί την απλή αναλογική για να ματαιώσει τα «σενάρια» αυτά και να εξημερήσει τις φιλοδοξίες της να βρεθεί έστω και μερικώς στην εξουσία, προσβλέποντας στο μέλλον με αισιοδοξία.

ΚΑΤΑ συνέπεια, τα αίτια της διαφοροποίησης της μερίδας αυτής της Δεξιάς είναι προφανές ότι είναι βαθύτερα και δεν μπορούν να αποδοθούν μόνο σε μια πρόθεση επίδειξης δημόσιας διαφοροποίησης από τον κ. Μητσοτάκη για λόγους εντυπώσεων και μόνο. Υποκρύπτουν σκοπιμότητες που έχουν σχέση με αυτό που λέγεται στην αγορά γλώσσα «μοίρασμα της τράπουλας» στο κυβερνητικό επίπεδο. Και βέβαια, οι ανακοινώσεις της Ν.Δ. περί πλουραλισμού στο κόμμα σχετικά με τη διατύπωση διαμετρικά αντίθετων απόψεων για ένα θέμα από το οποίο εξαρτάται η συνοχή του, μόνο προσπάθεια μείωσης της σημασίας και των επιπτώσεων των διαφοροποιήσεων μπορεί να αποτελούν και όχι συγκροτημένη και υπεύθυνη πολιτική θέση. Γιατί το εκλογικό σύστημα δεν είναι ένα θέμα «ρουτίνας» πάνω στο οποίο μπορεί να «παίζουμε» τα διάφορα στελέχη του κόμματος, αλλά ένα θέμα από το οποίο εξαρτάται άμεσα το μέλλον του κόμματος αν θα μείνει δηλαδή στην αντιπολίτευση ή θα γίνει κυβέρνηση. Και η απλή αναλογική είναι γεγονός ότι δεν επιτρέπει στη Ν.Δ. με τη σημερινή της μορφή και ηγεσία να γίνει αυτοδυναμία κυβέρνηση και πιθανώς να υποχρεώσει και το ΠΑΣΟΚ να στηριχθεί και σε άλλες δυνάμεις για να διατηρήσει τον πρωταγωνιστικό του ρόλο στην πολιτική ζωή.

Παράλληλα, όμως η πίεση για την απλή αναλογική δημιουργεί και την εντύπωση ότι τόσο η Αριστερά όσο και μια μερίδα της Δεξιάς... μαλώνουν σε ξέρον αχυρώνα (ΠΑΣΟΚ), προσδοκώντας η κάθε πλευρά για λογαριασμό της να παίξει το ρόλο της βακτηρίας για τη στήριξη της κυβέρνησης.

ΕΙΣΑΣΤΕ ικανοποιημένοι από την παρέμβαση του πανεπιστημίου στα κοινωνικά προβλήματα; Στην ερώτηση αυτή, που απηύθυναν μεταξύ άλλων φοιτητές σε δημοσκόπηση, η απάντηση ήταν κατηγορητικά, όχι.

Η απάντηση αυτή της κοινής γνώμης μας υπενθυμίζει την έλλειψη σύνδεσης του πανεπιστημίου με την κοινωνία.

Από την εποχή που ήμουν φοιτητής στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, αλλά και μέχρι πριν λίγα χρόνια, δεν θυμάμαι κάποιο μάθημα του προγράμματος σπουδών του Φυσικού Τμήματος που να έδινε προοπτικές άμεσης ή έμμεσης σύνδεσής του με το κοινωνικό σύνολο και ακόμη περισσότερο με τα προβλήματα που το απασχολούσαν. Τα μαθήματα είχαν τον ανιστηρό μεν επιστημονικό χαρακτήρα, χωρίς όμως την παραμικρή αναφορά στα γενικότερα κοινωνικά θέματα. Αυτό, δεν ήταν αποτέλεσμα μόνο του τότε προγράμματος σπουδών, αλλά και του τρόπου διδασκαλίας των διδασκόντων και γενικότερα της ήδη ατηρχαιωμένης δομής και λειτουργίας των ΑΕΙ.

Θα ρωτούσε ίσως κανείς, σε πια μαθήματα μπορούσε να διαφοροποιηθεί η εκπαίδευση ενός φυσικού π.χ., ώστε ν' απευθύνεται στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα, αφού όλα τα μαθήματα είναι καθαρά φυσικομαθηματικού περιεχομένου; Εκ πρώτης όψεως φαίνεται πως κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει μόνο σε μαθήματα πολιτικών και κοινωνικών επιστημών. Αν κανείς όμως αναλογιστεί, πόσες φορές και πόσο καθοριστικό ρόλο έπαιξαν στο παρελθόν και παίζουν ακόμα και σήμερα οι επιστημονικές των θετικών κλάδων σε κρίσιμες φάσεις της κοινωνίας, όπως είναι οι πόλεμοι και οι πυρηνικές καταστροφές, συμμετέχοντας στην έρευνα

Η ΕΛΛΑΔΑ είναι, τελικά, η χώρα των εκλογών' περίπου κάθε χρόνο, ο λαός καλείται να εκλέξει τους εκλεκτούς του, άλλοτε για τη Βουλή (1981, 1985), άλλοτε για την Ευρωβουλή (1984) και άλλοτε για τους δήμους και τις κοινότητες (1982, 1986).

Σε δύο, σχεδόν, μήνες από σήμερα έχουμε δημοτικές εκλογές που θα διεξαχθούν με το ισχύον σύστημα, των δύο γύρων. Το εκλογικό αυτό σύστημα, που καθιερώθηκε από κυβέρνηση της Ν.Δ., απέβλεπε τότε στην προσέλευση, τη δεύτερη Κυριακή, των ψηφοφόρων του Κέντρου, υπέρ των υποψηφίων της κυβερνητικής παράταξης.

Το σύστημα των δύο γύρων, έχει - ως ένα βαθμό ορθά - κατηγορηθεί, ως στρεβλωτικό της λαϊκής θέλησης' κι αυτό, γιατί οδηγεί στην ανακήρυξη δημάρχου, ιδίως στις μεγάλες πόλεις, όχι εκείνου που την πρώτη Κυριακή συγκεντρώνει την ευρύτερη λαϊκή προτίμηση χωρίς όμως και την απόλυτη πλειοψηφία, αλλά εκείνου που, τη δεύτερη Κυριακή, συσπειρώνει τους ψηφοφόρους περισσότερων τάσεων. Ένα ακόμη μειονέκτημα - πολιτικό σημαντικό - του πρώτου - υποστηρίζουν πολλοί, πως είναι ότι περικλείει και λειτουργεί αναγκαστικά με βάση την κομματικοποίηση των δημοτικών εκλογών.

Παρά ταύτα, το εκλογικό αυτό σύστημα έχει το πλεονέκτημα ότι αποτυπώνει τις πολιτικές τάσεις και, σε κάποιο βαθμό, διαγράφει την πορεία των πολιτικών πραγμάτων. Είτε με την έκφραση διαμετρικής σε βάρος της κυβερνητικής πολιτικής είτε με τη διασπορά των ψήφων σε περισσότερους σχηματισμούς ή και με την αποχή.

Οι φετινές δημοτικές εκλογές έχουν τύχει μιας περιέργης και ασυνεπούς αντιμετώπισης από τα δύο μεγάλα κόμματα' η μεν Ν.Δ., με διαφορετικούς τρόπους, έχει υποστηρίξει ότι τις πολιτικοποιεί, χωρίς να τις κομματικοποιεί. Συγ-

Η κοινωνία και το πανεπιστήμιο

Του ΘΑΝ. Κ. ΓΕΡΑΝΙΟΥ

και στην ανάπτυξη πολεμικών καταστροφικών όπλων, σίγουρα θα παραδεχτεί ότι η πανεπιστημιακή τους μόρφωση μπορεί να συνδεθεί άμεσα με τα κοινωνικά προβλήματα που δημιουργούνται από την κακή χρήση της επιστήμης τους.

Τον τελευταίο καιρό ακούγεται και γράφεται στον Τύπο, μεταξύ άλλων, πως το πανεπιστήμιο είναι ασύνδετο με τα κοινωνικά προβλήματα που απασχολούν τον κόσμο, και πως περιορίζεται στη διδασκαλία των φοιτητών μόνο και στην κάποια μέχρι ενός βαθμού έρευνα. Είναι καιρός το πανεπιστήμιο να μπει ενεργά στα προβλήματα που αφορούν την κοινωνία. Η επιτακτική αυτή ανάγκη διαπιστώθηκε και από σχετική δημοσκόπηση των φοιτητών. Οι άνθρωποι που ρωτήθηκαν, και κυρίως αυτοί που κατοικούν σε υποβαθμισμένες περιοχές, κάθε άλλο παρά ευχαριστημένοι ήταν από τη σύνδεση πανεπιστημίου και κοινωνίας.

Πιστεύω, πως η πλειοψηφία του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού των ΑΕΙ βλέπει αυτή την ανάγκη και αναζητεί τρόπους για να την καλύψει.

«Ανεξάρτητοι» και δημοτικές

Του ΒΑΣΙΛΗ ΜΑΓΓΙΝΑ

χρόνος όμως εκθέτει, στις τρεις τουλάχιστον μεγάλες πόλεις (Αθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη) αλλά και σε άλλες μικρότερες, ως υποψηφίους σημαντικά κοινοβουλευτικά στελέχη της. Το δε ΠΑΣΟΚ, υποστηρίζει την άποψη ότι ούτε τις κομματικοποιεί ούτε τις πολιτικοποιεί, αλλά αφήνει υποψηφίους εκείνους τους οποιους και τους εξέλεξε - κυρίως αυτό - στην αναμέτρηση του 1982 και ανήκουν στα ενεργά μέλη του κυβερνώντος κόμματος (Μπέης, Παπασιώρου, Μανασής). Χαρακτηριστικό μάλιστα της... μη κομματικοποίησης από το ΠΑΣΟΚ, είναι το γεγονός ότι τον προεκλογικό αγώνα για το Δήμο της Αθήνας, έχει αναλάβει ο κομματικός μηχανισμός με επικεφαλής τον γνωστό συγκεντρωσάρχη - βουλευτή.

Καταλήγει - σε τελευταία ανάλυση - μάλλον αστειώς ο ισχυρισμός της «ανεξαρτησίας» των υποψηφίων και της «μη κομματικοποίησης» των εκλογών' αφού όλοι οι υποψήφιοι όχι απλά συνδέονται με κάποιον κομματικό σχηματισμό, αλλά τα ίδια τα κόμματα, επίσημα ανακοινώνουν, ότι υποστηρίζουν τον συγκεκριμένο υποψήφιο.

Έτσι, το πρόβλημα των επικείμενων εκλογών δεν είναι η κομματικοποίησή τους, τη στιγμή που όλοι - ρητά ή σιωπηρά - κάνουν το ίδιο. Το πρόβλημα βρίσκεται στο

Μέσα από τους νέους θεσμούς του νόμου-πλαίσου για τα ΑΕΙ, και στη φάση της ανανέωσης του προγράμματος σπουδών των φοιτητών, το Φυσικό Τμήμα π.χ. ένταξε δύο νέα μαθήματα επιλογής με περιεχόμενο τα πυρηνικά και την ειρήνη. Πρόκειται για την «Πυρηνική ενέργεια - Κοινωνία» και τα «Σύγχρονα οπλοστάσια και ειρήνη».

Είναι βέβαιο, πως και άλλοι κλάδοι θετικών επιστημών, όπως η Χημεία και η Ιατρική, και άλλα ΑΕΙ, π.χ. η Γεωπονική, μπορούν να υιοθετήσουν ανάλογα μαθήματα πάνω στα χημικά όπλα, στις επιπτώσεις της ραδιενέργειας στην υγεία του ανθρώπου, στην Οικολογία, κ.λπ., ώστε η παρέμβαση στα κοινωνικά προβλήματα να γίνει και σε πλάτος και σε βάθος.

Μέσα στα πλαίσια αυτών των μαθημάτων, οι φοιτητές μπορούν να αναλάβουν την εκπόνηση διπλωματικών εργασιών ή και την παρουσίαση θεμάτων που αναφέρονται σε κεφάλαια κοινωνικού ενδιαφέροντος, όπως για παράδειγμα, τα αποτελέσματα της ραδιενέργειας στον άνθρωπο, οι οικολογικές επιπτώσεις, ο πυρηνικός χειμώνας, οι ευρωπαϊκοί, οι εξοπλισμοί στο Διάστημα -

SDI, οι συμφωνίες αφοπλισμών, δημοσκοπήσεις, κ.λπ. Σε μια προφανή δημοσκόπηση, που έγινε από ομάδα φοιτητών φέτος το Φλεβάρη, δηλαδή πριν από το δυστύχημα στο Τσερνόμπιλ, προέκυψε από ένα σύνολο δώδεκα περίπου χιλιάδων απαντήσεων, μεταξύ άλλων, ότι το 85% των ανθρώπων δεν επιθυμούν την ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας για ηλεκτροπαραγωγή.

Ο στόχος και η σημασία τέτοιων μαθημάτων είναι διπλός. Πρώτ' απ' όλα σκοπεύουν στην ίδια τη διαμόρφωση και ευαισθητοποίηση του φοιτητή πάνω στα προβλήματα που μπορεί να δημιουργήσει η επιστήμη του και δεύτερο, αποβλέπουν στη μετάδοση αυτής της ευαισθητοποίησης και στους μελλοντικούς μαθητές του που θα διδάξει αύριο στο γυμνάσιο και λύκειο.

Είμαι τέλος της άποψης, πως ανάλογα μαθήματα θα μπορούσαν να γίνονται και στη μέση παιδεία, αφού πρώτα βέβαια και άλλα ΑΕΙ και σχολές της χώρας μας τα υιοθετήσουν. Η αρχή πάντως έγινε από την ανώτατη παιδεία και ο χρόνος θα δείξει τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από αυτή την προσπάθεια.

■ Ο κ. Θαν. Κ. Γεράνιος είναι επίκουρος καθηγητής Πυρηνικής Φυσικής του Πανεπιστημίου της Αθήνας.

συμφέρι η σημερινή Ν.Δ. Ο κ. Κουτσόγιωργας μάλιστα, χωρίς περιστροφές, το είπε πολύ πρόσφατα στη Βουλή: «Εμείς κ. Μητσοτάκη, σας θέλουμε στην ηγεσία της Ν.Δ.». Αλλά και η Ν.Δ. - με τη σημερινή δομή και ηγεσία της - κάποια «βολεύεται» με το κλίμα αυτής της μετωπικής αντιπαράθεσης. Είναι η μόνη περίπτωση που - όπως ελπίζει ο αρχηγός της - φθερει, τελικά, το ΠΑΣΟΚ και είναι, η φθορά αυτή, η μόνη οδός μιας εναλλαγής στην εξουσία. Κι αυτό γιατί ακόμη - μετά από τέσσερις συνεχείς ήττες (1981, 1982, 1984, 1985) - η Ν.Δ. δεν προσελκύει νέους ψηφοφόρους, απλά περπατάει τους δεδωμένους.

Αποτέλεσμα - πολύ λυπηρό, δυστυχώς - αυτής της συλλογιατικής των δύο παλαιών κομμάτων, είναι να θάλλεται μονίμως ο τόπος και να μην αντιμετωπίζονται τα προβλήματα του λαού.

Οι δημοτικές, βέβαια, εκλογές δεν πρόκειται - κατά την προσωπική μου γνώμη - να ανατρέψουν, ουσιαστικά, το πολιτικό σκηνικό. Θα μπορούσαν όμως, αντί απλά να επηρεάσουν τις εξελίξεις, να αποτελέσουν την αρχή μιας πιο ήπιας, αντιπολιτικής πολιτικής πορείας.

Μόνη ελπίδα απομένει και πάλι ο ίδιος ο λαός. Τη φορά μάλιστα αυτή, περισσότερο ίσως από ποτέ. Γιατί μπορεί πράγματι - την πρώτη, ιδίως, Κυριακή - ο δημοκρατικός πολίτης να δείξει με την ψήφο του, ότι περιφρονεί τη διάσταση που δίνεται στην εκλογική αναμέτρηση του Οκτωβρίου. Και μαζί, - προκρίνει αποφασιστικά, το είδος της μετασοσιαλιστικής διακυβέρνησης του τόπου που ο ίδιος - αλάθητα - πιστεύει, πως μπορεί να τον οδηγήσει και σε λύσεις των μεγάλων προβλημάτων που τον απασχολούν και σε ανανέωση της πολιτικής ζωής της χώρας.

Ο κ. Βασίλης Μαγγίνας είναι μέλος του Πολιτικού Συμβουλίου της ΔΗ.ΑΝΑ.